

עדכוני פסיקה מועד ספטמבר 2024

בש"פ 2695/23 רביבו נ' מדינת ישראל (2023)

נושא: סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי – חומר חקירה;

בדרך כלל, חומר שמוגש לשופט במעצר אינו נחשב ל"חומר חקירה", ולכן לנאשם אין זכות אוטומטית לעיין בו. חומר זה כולל מידע על פעולות החקירה, התקדמות החקירה, מסמכים פנימיים, וניתוח של ראיות שנאספו במהלך החקירה. הסיבה לכך היא שחשיפת חומרים כאלה עלולה לפגוע בתפקוד המשטרה וביכולת שלה לנהל את החקירה בצורה מקצועית. עם זאת, ישנם מקרים חריגים שבהם חומר שהוגש לשופט המעצרים כן נחשב "חומר חקירה" וניתן לנאשם לעיין בו. לדוגמה, בפסק דין רביבו, בית המשפט אפשר לנאשם לעיין בדוח חקירה שהוגש לשופט מעצרים שדן בעדות של עד במשפטו. במקרה הזה, בית המשפט קבע שאין חשש שחשיפת הדוח תפגע בעבודת המשטרה, ולכן יש להעניק לנאשם זכות עיון.

רע"פ 3138/24 שגב נ' מדינת ישראל (2024)

נושא: סעיף 153(א) לחוק סדר הדין הפלילי – חזרה מהודאה

סעיף 153(א) לחוק סדר הדין הפלילי מאפשר לנאשם לחזור בו מהודאה שניתנה במהלך המשפט, אך רק במקרים מיוחדים ובאישור בית המשפט.

הסבר:

א. בית המשפט יאשר לנאשם לחזור בו מהודאה במסגרת הסדר טיעון רק במקרים נדירים.

ב. הסיבות שבית המשפט מכיר בהן לחזרה מהודאה כוללות: בעיה ברצון החופשי של הנאשם כשהודה. ייצוג משפטי לקוי (למשל, התעלמות מראיות חשובות). כוונה אמיתית של הנאשם להוכיח את חפותו. על הנאשם להוכיח שאחת מהעילות הללו קיימת.

ג. ככל שהבקשה מוגשת בשלבים מאוחרים יותר במשפט, כך הסיכוי שבית המשפט ידחה אותה גבוה יותר.

לדוגמה, רק במקרים חריגים יאפשר בית המשפט חזרה מהסדר טיעון לאחר שניתן גזר הדין, כי זה יכול להעיד על חרטה מהעונש ולא על אמונה כנה בחפות הנאשם.

רע"פ 2863/24 סטר נ' מדינת ישראל

נושא: עבירות קנס

סעיף 225 א לחוק סדר הדין הפלילי קובע מגבלות על פרק הזמן שבו ניתן לנקוט בהליכים משפטיים בעבירות קנס. ככלל, אם עבר יותר משנה מאז ביצוע העבירה, לא ניתן להגיש כתב אישום או לשלוח הודעת תשלום קנס, אלא אם כן יש חריגים מיוחדים.

עם זאת, אם האדם שקיבל את הקנס הודיע שהוא רוצה להישפט על העבירה, המגבלה של שנה לא חלה. במקרים כאלה, יש לתת לו הזמנה למשפט בתוך שנה מהיום שבו הוא הודיע שהוא רוצה להישפט, ולא מהיום שבו ביצע את העבירה.

במקרה של דן, הוא ביצע את העבירה ב-1 באפריל 2023, והודיע שהוא רוצה להישפט ב-1 ביולי 2023.

הזמינו אותו למשפט רק ב-1 במאי 2024, כלומר יותר משנה אחרי ביצוע העבירה, אך רק 10 חודשים אחרי ההודעה שלו על רצונו להישפט. לכן, הטענה שלו שאין להעמיד אותו לדין כי עברה יותר משנה מביצוע העבירה נדחתה, כי החוק קובע שהספירה מתחילה מההודעה על הרצון להישפט, ולא מביצוע העבירה.

ע"פ 4463/22 חברת אקסמיט יחסי ציבור ותקשורת נ' מדינת ישראל

נושא: סעיף 13; לחוק סדר הדין הפלילי

בפסק הדין ע"פ 4463/22, חברת אקסמיט יחסי ציבור ותקשורת ערערה לבית המשפט העליון על החלטה שקשורה לבקשתה לעיין בחומרי חקירה לצורך הפקת סרט דוקומנטרי בנושא רצח נשים בישראל. חברת אקסמיט ביקשה לעיין בתיעוד קולי וחזותי של חקירות, שחזורים וראיות אחרות שנאספו במסגרת החקירה של מוחמד ח'ארוף, הנאשם ברצח. בית המשפט המחוזי דחה את בקשת החברה, תוך התחשבות בפגיעה הפוטנציאלית בפרטיות בני משפחת הנרצחת, למרות שההליך הפלילי הסתיים. המערערת טענה שיש עניין ציבורי חשוב בעיון בחומרי החקירה, במיוחד בהתמודדות עם תופעת אלימות נגד נשים. במהלך הערעור, נדונה השאלה האם עקרון פומביות הדיון והאינטרס הציבורי עולים על זכויות הפרטיות של המערערים. הערעור והדיון עוסקים בעיקר במתח שבין פומביות הדיון וזכות הציבור לדעת לבין ההגנה על פרטיותם של הקורבנות ובני משפחותיהם.

החוק קובע שאסור לפרסם תיעוד חזותי (כמו תמונות או סרטונים) או קולי (כמו הקלטות) מתוך חקירה, אלא אם יש אישור מבית המשפט. אם מישהו רוצה לפרסם חלק מחומרי החקירה, הוא חייב להגיש בקשה מסודרת ומדויקת לבית המשפט, ולהסביר בדיוק איזה חלק מהחומרים הוא רוצה לפרסם. אם האדם שמבקש את הפרסום לא יודע מה יש בתוך החקירה (למשל אם מדובר בכמות גדולה של חומרים), הוא צריך קודם לבקש אישור לעיין בחומרי החקירה. אם בקשת העיון נדחית, הוא יכול לערער על כך לבג"ץ. רק אחרי שהוא יקבל גישה לחומרי החקירה וידע מה יש בהם, הוא יוכל להגיש בקשה לפרסום ולהבהיר מה הוא רוצה לפרסם.

חשוב לציין, שהסיכום הזה מתייחס למקרים שבהם צד שלישי, כלומר מישהו שהוא לא הנאשם, רוצה לבקש גישה לחומרי חקירה. הכללים לגבי בקשה כזו מוסדרים לפי הנחיות היועץ המשפטי לממשלה והחלטות של בית המשפט. זה שונה מהזכות של הנאשם עצמו, שיש לו זכות חוקית לעיין בחומרי החקירה כחלק מהגנתו.